

КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ
«АКАДЕМІЯ МИСТЕЦТВ ІМЕНІ ПАВЛА ЧУБИНСЬКОГО»

МАТЕРІАЛИ
науково-практичної конференції
«Професійна мистецька освіта:
методичні аспекти»

(лютий 2023 року)

Опубліковано за рішенням Вченої ради Витяг №7 від 6 квітня 2023 року

Матеріали друкуються в авторській редакції.

ЗМІСТ

1.	БОЙКО ІРИНА МИКОЛАЇВНА Постановка академічного голосу: досвід та методичні поради.....	3
2.	РЯБОВ ІГОР СЕРГІЙОВИЧ Методи подолання сценічного хвилювання: виконавський та методичний аспекти.....	7
3.	КОРОТЯ-КОВАЛЬСЬКА ВАЛЕНТИНА ПАВЛІВНА Формування патріотичної свідомості через українську народну пісню в освіті.....	11
4.	ОВСЯННИКОВ ВЯЧЕСЛАВ ГЕОРГІЙОВИЧ Майстерність як найвищий рівень діяльності педагог.....	16
5.	ГОЛЮЧЕК МИКОЛА СТЕПАНОВИЧ Педагогічні умови формування професійних компетентностей музиканта у навчальному інструментальному ансамблі.....	20
6.	ПИЛИП ОЛЕСЯ ІГОРІВНА Змістова характеристика різних видів репетиційної роботи ансамблю скрипалів.....	31
7.	ЦЕПУХ ІРИНА ОЛЕКСАНДРІВНА Фортепіанна техніка у виконавському процесі: аналіз педагогічних шкіл композиторів-романтиків.....	36
8.	ДІДУК ІННА АНАТОЛІЇВНА Неформальна освіта студентів як інструмент забезпечення якості освіти.....	39
9.	РИБАЛКО ІЛЛЯ ВАСИЛЬОВИЧ Електронні ресурси як інструмент онлайн навчання з дисципліни «Сценарна майстерність».....	43
10.	ЗІНЧЕНКО ВІКТОР АНАТОЛІЙОВИЧ Інноваційні педагогічні технології.....	49
11.	ГИТУН ВАЛЕНТИНА МИКОЛАЇВНА Застосування наукометричних баз даних у науково-педагогічній діяльності.....	58
12.	АНТИПЕНКО ЮЛІЯ ЮРІЇВНА Концертний виступ: секрети успіху.....	63

Пилип Олеся Ігорівна,

*викладачка ПЦК «Народні, оркестрові, духові та ударні інструменти»
КЗВО КОР «Академія мистецтв імені Павла Чубинського»,
аспірантка УДУ імені Михайла Драгоманова*

ЗМІСТОВА ХАРАКТЕРИСТИКА РІЗНИХ ВИДІВ РЕПЕТИЦІЙНОЇ РОБОТИ АНСАМБЛЮ СКРИПАЛІВ

В сучасних умовах реформування системи вищої освіти України постає необхідність удосконалення професійної підготовки фахівців з музичного мистецтва, результатом якої повинен стати високий рівень їх виконавської та методичної культури. В мистецькому навчанні сучасні освітні вимоги мають на меті посилення уваги до художніх і технічних засобів формування майстерності майбутніх музикантів у процесі колективного музикування, тобто «емоційно-виразного, інтерпретаційновизначеного, ансамблевоузгодженого виконання творів» [3, с.8]. Серед різноманітних видів колективної музичної діяльності найбільш популярним та розповсюдженим є ансамбль скрипалів – самобутній мистецький колектив, який поєднує в собі однотипні музичні інструменти, а саме скрипки. Унікальною специфікою колективу є використання особливих виражальних можливостей, серед яких чільне місце посідають темброве звучання, ансамблева єдність, а також жанрово-стильові засади добору репертуару. Для якісного звучання в ансамблі скрипалів повинні об'єднатися індивідуальності, які можуть співіснувати як одне художнє ціле.

Важливу роль ансамбль скрипалів відіграє у педагогічному процесі, функціонуючи майже в усіх закладах музичної освіти різних рівнів - від дитячих мистецьких шкіл, ліцеїв мистецтв, музичних коледжів, спеціальних музичних шкіл-інтернатів до вищих музичних закладів III та IV рівнів акредитації (консерваторій, інститутів, академій, університетів культури й мистецтв). Дисципліна «ансамбль» входить до навчальних планів спеціальних і професійних музичних навчальних закладів. За допомогою ансамблевого виконавства в здобувача освіти розвиваються музичні та виконавські здібності, почуття ритму,

удосконалюється тембровий і гармонічний слух, формується культура звуковидобування та почуття форми, вміння чути себе й партнера.

Слід зазначити, що колективне виконавство є невід'ємним та ефективним засобом духовного, естетичного та морального виховання молоді, а також стимулом саморозвитку та впливає на творчу ініціативність та самостійність студентів. Робота в ансамблі активізує творчу діяльність викладачів та студентів. Зазвичай такий вид виконавства викликає захоплення здобувачів освіти, адже прагнення до досконалого звучання музичного твору змушує долати різноманітні технічні – штрихові та аплікатурні – труднощі, розставляти відповідні інтерпретаційні акценти, узгоджувати з учасниками єдину концепцію виконуваного твору.

Організація репетиційного процесу є важливою складовою в діяльності ансамблю скрипалів, адже розучування музичних творів – тривалий процес, і його завершальний етап проходить у вигляді публічного виконання. В методиці організації репетиційного процесу головним є послідовне вивчення художнього твору, розкриття сутності його художнього образу. Якість репетиції залежить від правильної постановки творчих завдань та послідовності їх реалізації.

Існують чотири основні форми організації репетиційної роботи з ансамблем скрипалів: коректурна, ординарна, прогонна, генеральна.

Коректурна репетиція.

Під час даного виду репетиції проводиться адаптація розучуваного твору під конкретний колектив: уточнюються технічні особливості музичної фактури; відзначаються редакторські особливості партитури; накреслюються шляхи вивчення певних складних епізодів з урахуванням виконавського рівня учасників ансамблю; встановлюється відповідність між виконавським задумом і змістом аранжування. З урахуванням можливостей студентського колективу даний вид репетиції може бути проведений двічі, тривалість кожної репетиції – одна академічна година. В результаті такої репетиції в учасників колективу створюється уявлення про жанрово-стильові риси твору, його композиційні особливості, а також відбувається ознайомлення зі своїми партіями.

Ординарна репетиція.

Такий вид репетиції забезпечить вивчення і підготовку конкретного музичного твору до концертного показу. Кількість даного виду репетицій залежить від складності музичного твору та технічної підготовки учасників ансамблю скрипалів. Репетиції з ансамблем можуть проводитися в повному складі або ж з окремими групами учасників певних партій. Останню репетиційну форму пропагують такі провідні педагоги як Ш. Сузукі, С. Мільтонян, Г. Зілвей і інші [1].

Як зазначає Завалко К., групова форма навчальної діяльності, у порівнянні з іншими організаційними формами, має ряд значних переваг:

- збільшується обсяг виконаної роботи за той же проміжок часу;
- спостерігається висока результативність у засвоєнні знань і формуванні вмінь;
- збільшується обсяг виконаної роботи за той же проміжок часу;
- з'являються мотиви навчання, розвиваються гуманні стосунки між виконавцями, формується вміння співпрацювати;
- засвоюються елементи навчальної діяльності (планування, самоконтроль, взаємоконтроль) [2, с.179].

Після роботи з окремими групами виконавців в процесі репетиції з повним складом керівникам необхідно звернути увагу на такі методичні моменти:

- постійно здійснювати слуховий контроль учасників групи за точністю інтонування, активізувати аплікатурне мислення для подолання складних технічних труднощів та вироблення оптимальної організації виконавського апарату скрипаля;
- уникати темпових порушень, особливо складних в ритмічному та технічному плані моментах, а також узгоджувати темпові відхилення у потрібних частинах форми, наприклад, кадансах;
- витримувати точність динамічного плану музичного твору для забезпечення максимальної звукової узгодженості виконання;
- забезпечувати цілісне сприйняття форми музичного твору з метою інтонаційно-сміслового втілення музичного образу всіма учасниками ансамблю;

- стимулювати артистичність виконання через прояв власного ставлення до художнього змісту твору.

Прогонна репетиція.

Такий вид репетиції спрямований на поліпшення якості цілісного виконання твору. Навчальною метою даного виду репетиції є встановлення динамічного балансу між акомпанементом й ансамблевими партіями; відпрацювання виразності штрихів та артикуляції; підсилення яскравості проведення основних тем; осмислене оформлення кульмінації музичного твору; досягнення співвідношення темброво-ритмічної складової партитури.

Прогонні репетиції можуть проводитися як на серединному етапіпрацювання твору для виявлення помилок та усвідомлення незрозумілих жанрових або стильових моментів, а також на кінцевому етапі роботи для забезпечення відчуття всіма учасниками ансамблю особливостей форми музичного твору. Відпрацьовується взаємодія учасників ансамблю з концертмейстером, а саме: прослуховуються усі сольні уривки концертмейстера, а також узгоджується синхронність початку та закінчення основних структурних компонентів.

Генеральна репетиція.

Це дуже важлива форма організації репетиційної роботи в ансамблі скрипалів.

Це останній етап роботи перед виступом, який проводиться в максимально наближених умовах до майбутнього концерту. Впродовж генеральної репетиції уточнюється хронометраж музичного виконання, усуваються дрібні похибки, обговорюється розташування виконавців на сцені, готуються до виступу ноти, пюпітри, сценічні костюми. В окремих випадках спеціально обговорюються акустичні особливості концертного залу, в якому проходитиме виступ та коректуються певні динамічні та темпові характеристики виконання.

Концертний виступ, що є логічним завершенням роботи над твором, активізує згуртованість колективу, розширює кругозір студентів, підвищує

відповідальність, робить їх впевненішими у своїх силах, виховує відчуття партнерства.

Програмні результати навчання з дисципліни «ансамбль» – набуття артистизму, виконавської культури та технічної майстерності, оволодіння інструментом (скрипка) на належному фаховому рівні в процесі виконавської діяльності. Робота в ансамблі скрипалів сприяє оволодінню навичками ансамблевої гри, формує здатність відтворювати драматургічну концепцію музичного твору, створювати його художню інтерпретацію.

Бібліографія:

1. Завалко К. В. Групові методики навчання гри на скрипці дошкільників / К. В. Завалко // Мистецтво і освіта. 2010. №2. С. 17-21
2. Інноваційне музичне навчання та розвиток музичних здібностей учня / К. В. Завалко. Навчально-метод. Посібник. К.: ЦНЛ, 2020. 200с.
3. Рябова О. В. Формування музично-стильових уявлень підлітків у колективному музикуванні. – автореферат дисертації на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук. СумДПУ імені А. С. Макаренка 2021. 20с.